СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 174. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СУБОТА, 28-го ЛИПНЯ 1951. No. 174. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JULY 28, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ЧЕРГОВІ КОМУНІСТИЧНІ ПРОВІДНИКИ ПІД АРЕШТОМ

$100,000 ПОРУКИ ЗА ШНАЙДЕРМАНА З КАЛІФОРНІЇ

Ню Йорк, 27 липня. — Діючий голова „явної" леґальної Комуністичної партії, Вилєм Шнайдерман, який працює також у Каліфорнії як стейтовий голова партії, заарештований у Ню Йорку. Водночас 11 комуністичних провідників із Західного побережжя потрапили під арешт у Каліфорнії, з них двоє мужчин і дві жінки арештовані в Лос Анджелес, а четверо мужчин і три жінки — у Сан Франсіско. Департамент справедливости закидає їм кримінальну змову для навчання й підготови до насильного повалення американського уряду і до встановлення комуністичного режиму в Злучених Державах. Вони на ділі перебрали на себе провід Комуністичної Партії Америки після того, як у Ню Йорку в 1949 засуджено 11 членів Американського Політбюра на п'ять років тюрми. У всіх випадках уряд зажадав високої поруки за випуск на волю, а саме за Шнайдермана $100,000, а за інших мужчин по $75,000. За жінок має бути складена порука тільки по $2,500. Таку високу поруку пояснює уряд, тим, що чотири засуджені члени Політбюра використали свою волю, на яку вийшли за порукою, і втекли або десь поховалися, щоб не відсиджувати судової кари. Крім того, втекли чотири інші комуністи, яких мали арештувати 20 червня, а загально звісний Ґергард Айслер втік з Америки до Европи, коли опинився на волі за поруку на $23,500. Арештований Шнайдерман народився в Росії, він домігся права громадянства коли Верховний Суд скасував був присуд, нижчого суду про позбавлення його цього права. Ген. прокуратор Дж. Гаверд МекҐрет заповідає дальші арешти провідних комуністів в інших околицях за такі самі затії.

● **Позички з Федеральної Корпорації Відбудови $565,000,** одержав для друкарні в Ст. Луїс теперішній голова Краєвого Демократичного Комітету, Вилієм М. Бойл і за це дістав 8,000 дол. нагороди. Сен. Джан Вилієм, республіканець скваліфікував це як низький моральний стан теперішніх урядових кол. — Бойл каже, що в той час він був адвокатом корпорації, яка прохала позички.

ОБОРОНЦІ ВІЛЬНОЇ УКРАЇНИ ОБУРЕНІ НА ЕКСПЕРТА ДЕПАРТАМЕНТУ СТЕЙТУ

ЕРНІ ГІЛ, КОРЕСПОНДЕНТ „ДЕЙЛІ НЮЗ ФОРЕЙН СЕРВІС", ПРО УКРАЇНСЬКУ КРИТИКУ КЕННАНА

„Шікаґо Дейлі Ньюз" помістив кореспонденцію з Об'єднаних Націй, в якій Ерні Гіл розписується про обурення американських українців на тих політиків у департаменті стейту, які заявляються проти незалежности України на випадок, як завалиться влада СССР. Він каже, що тепер українці найбільше озлоблені на Джорджа Ф. Кеннана, російського експерта в департаменті стейту, який тепер на відпустці й працює в Принстонському Університеті. Він теж є головою Фонду Вільної Росії, основаного Фундацією Форда. Притокою до обурення українців стала стаття Кеннана в „Форейн Аффейрс Кводерлі" п.н. „Америка енд ди Рош'ен Фючюр", в якій він написав, що „Україна є економічно в такій самій мірі частиною Росії, як Пенсилвенія є частиною Злучених Держав". Питання таке: Чи 40 мільйонів українців, тепер у комуністичній неволі під Сталіном, домагаються незалежности, чи тільки зміни уряду в Москві? Майже всі члени Пан-Американської Конференції твердять, що Україна хоче бути незалежною, але багато експертів каже, що нарід в Україні хоче тільки зміни кремлівського уряду. Кеннан хоче, щоб самі українці й росіяни вирішили те питання і є проти того, щоб обіцяти Україні незалежність.

Потім Ерні Гіл цитує таких українців, як Степан Шумейко й проф. Роман Смаль-Стоцький, які стверджують, що Кеннан помиляється та що його думки не мають ніякого попертя серед народів, поневолених Росією. Проф. Стоцький нагадує, як багато европейців проливало кров за незалежність Америки, а тепер Кеннан дораджує тій самій Америці, щоб не інтервенювала в справі українців, що борються за визволення.

Юджін Лайонс—проти незалежности України.

При кінці Ерні Гіл згадує відомого письменника і журналіста Юджіна Лайонса як „експерта" щодо справ Росії та голову організації „Визволення народів Росії", який заявив, що його організація є за переведення плебісциту в Україні по розвалі Совєтів. „Правда така", заявив Лайонс, „що сепаратистичний рух між українцями має багато більше успіхів в Злучених Державах, ніж деінде. Багато провідників цього руху походить з Карпатської України, яка була передше під Австрією та яку прилучилися до Росії щойно недавно. Справжні українці були росіянами впродовж століть. Нам здається, що нарід повинен мати право на самовизначення. На жаль, сепаратисти в цій країні, як виглядає, мають деякі успіхи в департаменті стейту. Це є нереальне положення, з яким треба поступати делікатно".

В КОРЕЇ ПОГОДИЛИСЬ ЩОДО ПРОГРАМИ НАРАД В СПРАВІ ПЕРЕМИР'Я

Каесонґ. — Проголошений Об'єднаними Націями офіціяльний комунікат стверджує, що делеґації обидвох воюючих сторін відбули десять сесій і прийняли п'ять точок програми нарад в справі військового перемир'я. Вони такі: — 1. Прийняття пор'ядку нарад. — 2. Визначення демаркаційної лінії між обидвома воюючими сторонами, так, щоб можна було встановити здемілітаризовану зону, як основну вимогу припинення ворожих дій в Кореї. — 3. Конкретні розпорядження з метою припинення вогню і здійснення перемир'я в Кореї, включно зі складом, владою та функціями організації, яка пильнувала б здійснення перемир'я, щоби були виконані вимоги припинення вогню та перемир'я. — 4. Заходи в справі воєнополонених. — 5. Рекомендації урядам країн, що зв'язані з обидвома сторонами.

Як тільки полагоджено ці формальності — делеґації приступили зараз до обговорення самої суті справи. Але й тепер побоюються, чи знову не вирине якась поважніша перешкода. — Делеґації почали прелімінарну дискусію в справі якнайскорішого припинення ворожих кроків. Це наступить щойно тоді, коли буде відповідна ґарантія, що так дійсно станеться та що не зайде ніяка несподіванка, під якою треба розуміти новий несподіваний напад. Це наложить до дискусії над демаркаційною лінією. Голова комуністичної делеґації, ген. Нам Іль, заявив, що як обидві сторони погодились в справі програми нарад, то це вже „поступ у змаганнях до перемир'я". З боку Об'єднаних Націй далі перестерігають перед надмірним оптимізмом, бо ще нема між воюючими сторонами порозуміння щодо дуже важних точок. Програму прийнято за 9 мінут, очевидно тому, що на неї дали вже передше згоду вищі чинники в Вашинґтоні та Об'єднаних Націях, а з другого боку з Пейпінґу і Москви. Довшого часу забере дискусія над демаркаційною лінією. Червоні обстоюють 38-му паралелю і хотіли б, щоб аліянтські війська відтягнулись до цієї лінії. Це вже було предметом нарад 11-ої сесії. Кореспонденти-комуністи заповідають, що наради потягнуться можливо аж до вересня.

Президент Труман надіється замирення

Як в часі пресової конференції у Вашингтоні запитали журналісти президента Трумана, чи він думає про корейське перемир'я, він заявив, що прийняття програми нарад дає надію, що до перемир'я прийде. Знов у своїм письмі до Конґресу президент підкреслив, що рішуча постава Об'єднаних Націй у справі аґресії в Кореї, мабуть врятувала тим разом світ від нової ґльобальної війни. Письмо було супровідним до звіту про „Участь Злучених Держав в Об'єднаних Націях в 1950 році". Ця рішуча і чесна постава, писав президент, довела до цього, що „аґресор уже не буде в силі свої жертви ізолювати, щоб їх потім одну по одній нищити".

АМЕРИКА ГОТУЄ 25 БІЛІОНІВ НА ДОПОМОГУ ДРУЖНІМ КРАЇНАМ

Вашингтон, 26. липня. — Секретар стейту Дін Ачесон пред'явив Конґресові велику ґльобальну програму допомоги дружнім країнам у висоті 25,000,000,000 дол. для їхньої власної оборони продовж трьох років. Оці гроші — це ціна, яку Америка мусить заплатити, — щоб знешкодити пляни Росії для завоювання світу, та щоб призвести до справжнього відпруження в світі. Секретар заявив, що Еспанія дістане свою пайку в цій програмі, одначе не виявив, скільки грошей призначено для неї. Він сказав, що треба буде багато часу, щоб допустити Еспанію до Північно-Атлантійського Пакту.

Ачесон виступив перед сенатською комісією закордонних відносин, щоб підтримати домагання уряду ухвалити вісім з половиною біліонів долярів на теперішній скарбовий рік, як першу частину з плянованої програми, розрахованої на дальшу мету. Деякі сенатські провідники намагаються урізати ці видатки, сен. Кабот Лодж заявив, що він підтримає Ачесона в його домаганні.

ГЕНРІ ФОРД II. БАЧИТЬ БРАК ОБОРОННОЇ ПІДГОТОВИ ЕВРОПИ

Ню Йорк. — Генрі Форд II. і Мирон Тейлор, кол. представник президента при Ватикані, однозгідно заявили, що европейські країни не дотримують кроку у підготовці оборони — проти комуністичної аґресії. Обидва згадані громадяни повернулися в Америку з подорожі по Европі кораблем Квін Елизабет. Тейлор був у папи Пія XII підчас свого останнього перебування в Італії. Він теж побував у Франції і стверджує, що в Европі кожний цікавиться війною так як і ми в Америці, одначе европейці не приготовляються до неї таким темпом, як ми. Форд сказав репортерам, що в Европі він збирав інформації про можливу ефективність його видатку в сумі 1,300,000 долярів на новий університет у Берліні. Ця школа має дати безплатну науку для студентів, які втекли з-під совєтського режиму.

ПАКІСТАН ТА ІНДІЯ ЗМАГАЮТЬ ДО ЗАМИРЕННЯ

Карачі (Пакістан). — Пакістанський прем'єр Алі Кан звернувся до індійського прем'єра Неру з проханням прибути до Карачі й переговорити п'ять пунктів, які він запропонував у справі Кашміру. Одначе передумовою таких переговорів мало б бути відтягнення індійських військ з кордонів Кашміру. Всенародний плебісцит, переведений під доглядом Об'єднаних Націй, мав би остаточно рішити, куди мають належати Яммy і Кашмір, до Індії, чи до Пакістану. Обидві сторони мусіли б теж підписати згоду, що приймуть рішення Ради Безпеки О.Н. і не будуть вживати сили для полагоди цеї спірної справи, а зокрема не будуть одна на одну нападати.

ЧУТКИ ПРО ГОТУВАНИЙ ЗАКОЛОТ В ЕСПАНСЬКІЙ АРМІЇ

Париж. — Кореспондент Ню Йорк Ворлд-Телеґрам повідомляє з Парижу, що і генераліссимус Франко, і департамент оборони ЗДА і еспанський народ знають про те, що в еспанській армії підготовляється удар проти Франка і його режиму. Антифранківський виступ в армії нібито призначений на вересень місяць, коли еспанське робітництво теж має виступити проти уряду Франка зі страйками і демонстраціями. Один дипломат заявив кореспондентові, що Франко почав занадто пізно грy на американську карту. Ген. Айзенгавер заявив Якобу Потовському керівникові американської профспілки кравців, що стратегічна доконечність американських морських і повітряних баз в Еспанії змушує до співпраці з Еспанією, але одначе ЗДА зроблять увесь можливий тиск в напрямі демократизації режиму Франко. Дипломати дивуються як далеко саме в цьому вдалося зайти адміралові Шермановi. Еспанські кола в Парижі побоюються, що всі ускладнення в Еспанії підуть на руку Сталінові.

МОЖЛИВА ЗГОДА МІЖ БРИТАНІЄЮ ТА ІРАНОМ

Лондон. — Урядові кола надіються, що таки, можливо дійде до нафтового порозуміння між Англією та Іраном. Також можна б вносити з нових пропозицій іранського уряду, над якими бодай можна дискутувати. Не зважаючи на те, вислано з Аден до Перського заливу чотири воєнні кораблі в цілі забезпечення британців, які працювали в Англійсько-Іранській Нафтовій Компанії. Як відомо, Іран ухвалив націоналізацію нафтової промисловости, що означає одночасно ліквідацію цеї Компанії, яка була під контролею британського уряду. Наразі британський уряд зажадав точніших інформацій щодо нових пропозицій Ірані. Немає сумніву, що зворот на краще у цьому спорі, треба завдячувати у великій мірі американському посередникові в Ірані, яким є Аверел Гарриман, спеціяльний дорадник президента Трумана.

АЛДЖЕР ГІСС ЯК ПОМІШНИК ПРИ СКЛАДАННІ ПОЛІТИКИ

Вашингтон. — На другий день допитів у сенатській підкомісії внутрішньої безпеки заявив Едвард К. Картер, що він, як колишній секретар Американського Інституту Тихоокеанських Справ, мав зв'язки й листування з Алджером Гіссом, якого минулого року засудив федеральний суд за кривоприсягу після його відпекання від підривної діяльности разом з комуністами. Американський Інститут Тихоокеанських Справ це приватна установа, який закидають, що вона стояла на службі комуністів, щоб впливати за їх диктатом на формування американської політики щодо Китаю. Підкомісія допитувала в цій справі Фредеріка Вандербілта Філда, який уживає своїх мільйонових фондів на підтримку комуністичних планів. Він відсижує кару тюрми в Ню Йорку за непослух судові, одначе його привезли до сенату у Вашингтоні як свідка, щоб довідатися, хто дає фонди на поруки комуністів. Філд відмовився відповідати на поставлені йому питання, а сказав від себе, що під час другої світової війни він мав стати членом розвідчої служби при повітряних силах, але хтось з-поза військових кол недопустив до цього. Він признався, що минулого року він виконував обов'язки американського аґента для кількох підприємств комуністичного Китаю.

КОРЕЯ – „ПОРАЗКА РОСІЇ"

Гонг Конг. — Малколм МекДоналд, британський генеральний комишинер на цю округу, заявив на пресовій конференції, що в Кореї перемогли Об'єднані Нації і що та перемога підняла духа народів південно-східної Азії в їхній боротьбі з комуністичним наступом. „Корейський епізод", казав він далі, „є поразкою Росії, а перемогою демократичних потуг". МекДоналд прибув до Гонг Конг з Сінґапур, де є його головна кватира. Він також переговорював з нюйорським губернатором, бо так склалося, що Томас Дюї якраз відвідує ті сторони. МекДонелд ще додав, що комуністична пропаґанда хоче переконати азійські народи, що це комуністи перемогли в Кореї, але вона не має успіху бодай серед східно-азійських народів, бо вони в це не вірять.

МІЖ ЄГИПТОМ ТА ІЗРАЇЛЕМ НЕМА ЗГОДИ

Об'єднані Нації. — Рада Безпеки Об'єднаних Націй займалася спором за Суезький канал, який заіснував між Єгиптом та Ізраїлем. Наразі нема вигляду на компроміс, який дехто заповідав. Магмуд Бей, представник Єгипту, заявив, що між Єгиптом та Ізраїлем воєнний стан далі існує і вже з цього боку Єгипет має право перешукувати кораблі, що перепливають Суезький канал і їдуть до Ізраїля, Абба Ебан, твердив, що між Єгиптом та Ізраїлем існує перемир'я, в часі якого така бльокада, яку переводить Ізраель, незаконна. Бей нагадав ще й це, що арабські держави видають рівно біліон долярів на опіку над біженцями, яких викинув ізраїльський уряд з Палестини.

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ ПОЧАЛИ „ЧИСТКУ" ВІЙСЬКОВИХ СТАРШИН

Париж. — З вістей, які доходять з Чехословаччини, виходило б, що червона влада „викрила" велику змову серед війська. Яка вона, важко сказати, але відоме, що чотири генерали десь пропали, себто покінчили самогубством, або спинились в тім, що найвищі командири армії дістали „довірочне напімнення", яке вислало міністерство війни. В ньому пригадується, що це найвищі старшини опиралися до 19 лютого 1948 року новим совєтським методам організації армії. Як тих реакціонерів усунено, у військові ряди вкралися нові „імперіялістичні аґенти", які вправді хвалили „совєтські зразки", але в практиці робили все можливе, щоб вони не ввійшли в життя. Також відоме, що приблизно 10 тижнів тому розіслано з Москви европейським сателітам таємні інструкції, щоб стереглись перед „саботажами західних аґентів". Інструкції мав видати совєтський маршал Іван С. Конєв. Цього самого місяця арештовано в Празі обвинуваченого за зраду ген. Індріча Веселі, начальника празької поліції безпеки. Його справжнє ім'я: Іванов. В березні арештовано б. міністра закордонних справ Владіміра Клементіса, як теж генерала Павела та його співробітника Покорного. Це було започаткуванням чистки, яка вже обняла цілий ряд старшин з найвищими військовими рангами. Генерал Заліна пополнив самогубство. Намагався зробити те саме ген. Клен (Кляйна).

РЕСПУБЛІКАНЦЯМ НЕ ВДАЛОСЯ ПОЗБАВИТИ АЧЕСОНА ПЛАТНІ

Вашингтон. — Палата репрезентантів відкинула проєкт республіканців позбавити секретаря стейту Діна Ачесона його урядової платні і тим змусити його зректися теперішньої посади. За позбавлення платні голосували 81 конґресменів, а проти — 171. Це була незвичайна спроба усунути Ачесона від його уряду, коли не вдалися кількакратні спроби змусити президента Трумана звільнити його з теперішньої посади. Голосування відбулося після гарячих дебатів, коли ціла палата вирішила перемінити себе на „комісію цілости", щоб опісля можна було зразу приступити до звичайного голосування в повній палаті. Демократи вказували, що правильний шлях для усунення державного секретаря це — поставити його в стан „конституційного обвинувачення" (імпічмент), а до цього не було підстави. Голосування над платнею для Ачесона сталося підчас дискусії проту частину бюджету на новий скарбовий рік, яка передбачає фонди на департамент закордонних справ. При цій нагоді скорочили фонди на „Голос Америки" до $85,000,000, хоч президент домагався $1,045,940,115.

В АМЕРИЦІ

● **Проф. Овен Латтімор,** проти якого звертається обурення за його прокомуністичну політику, кликав в 1938 р Інститут Тихоокеанських Відносин до підтримки комуністів у Китаї і до про-російської закордонної політики в Америці. Латтімор тепер очолює відділ міжнародних справ в університеті Джан Гопкінс в Балтимор. Сен Джозеф Мек Карті здавна твердив, що Латтімор, як творець закордонної політики ЗДА, був „головним совєтським аґентом" у цій країні.

● **Фундація Рокефелера** призначила за другий квартал 1951 р. — 4,771,778 долярів на різні наукові цілі. Крім того Загальна Виховна Рада призначила з Фондів Рокефелера 2,000,000 долярів на наукові стипендії. Цю допомогу одержали як установи в Америці так і в країнах Західної і Східної півкулі.

● **„Бутлеґерство",** тобто незаконний виріб і продаж алькогольних напоїв, процвітає тепер так, як за часів прогібіції в різних стейтах країни. Це стверджує Джан Ф. О'Коннор, голова стейтового уряду напоїв у Ню Йорку.

БІРМІ НЕ СПІШНО З НАЦІОНАЛІЗАЦІЄЮ

Рангун (Бірма). — Лівий уряд Бірми намагається здійснювати економічну та політичну демократію" та є за націоналізацію важкої промисловості. Одначе не виявляє охоти переводити націоналізацію там, де доводиться мати до діла з чужинецькими підприємствами, головно британськими, що держали досі в своїх руках нафтову промисловість, чи добування міді, срібла вольфраму, цини і т. п. мінералів. Держава воліла б радше бути у спілці з тими приватними підприємствами, ніж їх націоналізувати. Як Бірма стала незалежною, тому три і пів року, вона перевела частинну націоналізацію лісів та транспорту. Тепер уряд зацікавлений найбільше нафтовими підприємствами.

ЗБИРАЮТЬ ФОНДИ НА НОВИЙ БУДИНОК МЕТРОПОЛІТЕН ОПЕРИ

Ню Йорк. — Товариство Метрополітен Опери повідомило, що вже має половину фондів, потрібних на будову нового будинку для музичних вистав і опери. Будинок буде коло Колумбус Сиркл, обмежений вулицями Бродвеєм і Вест 58. На придбання площі потрібно $1,000,000.

АМЕРИКА РОЗВ'ЯЗАЛА ОСТАННІЙ ПОЛК НЕГРІВ У КОРЕЇ

Вашингтон. — Команда армії сповіщає, що чисто неґрський 24 полк 25 дивізії який служить тепер у Кореї, буде розв'язаний тому, що в практиці виявилося, що неґри краще воюють разом з білими ніж самі. Розв'язання окремого неґрського полку виявляє частину програми рівноправности американських громадян, яку тепер посуває вперед адміністрація Трумана в ЗДА.

ПОЛАГОДЖУЄ СТРАЙК РАДА СТАБІЛІЗАЦІЇ

Вашингтон. — Виконуючи постанову закону про Оборонну Продукцію з грудня 1950, президент Труман передав Раді Стабілізації Платні наладнання одномісячного страйку в Амерікен Смелтінґ енд Ріфайнінґ Компані в місті Ґарфілд, у стейті Юта. Це перший випадок, що президент використав постанову закону для наладнання страйку, якщо він загрожує оборонній продукції. В наслідок страйку продукція міді понизилася на 30 вдсотків.

● **Звільнили з посади морського міністра СССР адм. Юмашова,** а на його місце поставили адм. Кузнєцова.

В СВІТІ

● **Вісім послів і дипломатів має** замінити новими молодшими британське міністерство закордонних справ. Зокрема замість теперішнього амбасадора в Москві Дейвида Келлі за кілька місяців мають призначити іншого.

● **26 шпигунів ОН піймали в пів**нічній Кореї, заявило радіо в Пейпінґу. Зокрема піймали чотирьох, що їх скинув американський літак.

● **Новий уряд Йордану оголосив** свою програму, яка обіцяє кожному право голосувати за кого він хоче і яка каже, що не забуде обіцянок убитого короля Абдулаха поширити конституційну базу режиму.

● **Передова журналу Комінформу** підтверджує вістки про розколи в Болгарській Компартії, одверті бунти болгарського селянства проти надто прискореної колективізації, про масові втечі до Югославії і т. п. Журнал Комінформу нападає на болгарських провідних комуністів за їхній відрив від мас.

● **Прем'єр Де Гаспері** із своїм новим кабінетом міністрів склав присягу. 14 членів кабінету належать до Християнських Демократів, а решта до Республіканців. Граф Сфорца не увійшов до уряду і обов'язки міністра закордонних справ поєднуватиме прем'єр.

● **Добрі вигляди на жнива в кра**їнах Европи цього року зменшать потребу на американську допомогу, заявив у Белграді секретар сільського господарства ЗДА Чарлз Бранен. Він же сказав раніше, що сільське господарство Европи має не менше оборонне значіння, ніж її озброєння.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily exxcept Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	One year	$10.00
На три місяці	$ 2.75	Six months	$ 5.25
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday'sissue (the Ukrainian Weakly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ХИБА В ПОЛІТИЦІ, А НЕ В ОСОБІ

Хто знає, які глибокі волелюбні почування американського народу, той і надивуватись не може, чому саме така тюрма народів, якою була царська Росія, втішалась в департаменті стейту так довго спеціяльними привіленями та чому там відкидали завжди думку конечної потреби розбиття тієї тюрми і звільнення силою державних у ній народів. Як знаємо, саму політику неподільности „Росії" продовжувано навіть і тоді, коли в Росії прийшли до влади большевики. Щойно тепер, коли Москва стала вже й для Америки поважною загрозою, заговорив департамент стейту про російський аґресивний імперіялізм. Та це ще не означає, що він переконаний, що в інтересі Америки цей імперіялізм конечно треба зліквідувати шляхом розчленування Росії на вільні й самостійні держави поневолюваних нею народів.

В наших очах департамент стейту був досі „проросійським". Це не значить, що інтереси Злучених Держав не були в нього на першому місці. Ні, департамент стейту був і є „проамериканським", не зважаючи навіть на те, що в ньому могли займати високі місця такі особи, як Алджер Гисс. Він тільки, на нашу думку, має помилкове розуміння американських інтересів, коли йдеться про відношення Злучених Держав до Росії. Ця помилка полягала в тому, що поділ Росії суперечить інтересам Америки. Злучені Держави помагали „розбивати" британську імперію, обстоюючи незалежність Ірляндії, чи Індії, завдавали їй чимало клопоту підтримкою жидівської держави в Палестині, але „тюрми народів", Росії, царської чи червоної, не чіпали. Проблемами Англії в Індії, а Голяндії в Індонезії, департамент стейту займався і підтримував тих, що змагали до самостійного державного життя. Але почуваннями культурних народів, що впали жертвою московського насилля, департамент стейту мало цікавився, не приділяючи особливої ваги їхнім визвольним змаганням, хоча вони були природними і справедливими.

Згадуємо за ці речі, бо тепер усе вістря критики закордонної політики департаменту стейту звернене проти Діна Ачесона. Конґресмен Джан Филипс, республіканець з Каліфорнії, навіть провів до конференції конґресменів-республіканців такий додаток до законопроєкту в справі фондів на видатки департаменту стейту, який мав би змусити Ачесона до резиґнації, бо поменшує його платню. Це не перейде, але саме це поступування групи республіканців вказує на нерозуміння того, де корінь лиха. Бо якби так Ачесон нині уступив, а завтра прийшов на його місце навіть республіканець типу Доллеса, то чи означало б це зміну політики департаменту стейту? Ачесон, як зауважує Дейвид Лоренс, постійний критик його політики — це порядна, здібна і патріотична людина. Він тільки продовжує в політиці щодо Китаю і Росії те, що було перед ним, а особливо за Френклина Рузвелта. До того президент, а не секретар стейту по закону відповідальний за закордонну політику, а в цьому випадку президент Труман і секретар Ачесон — одна рука. Коли ж в Конґресі хочуть зміни, так хай натискають на президента і Ачесона, щоб точно з'ясували своє ставлення до Росії та поневолених нею народів. Хай у Конґресі ставлять справу так, щоб Даліни та Лайонси, оборонці неділимої Росії і вороги „сепаратистів" не вважалися „експертами" російських справ і не віддзеркалювали політику американського уряду. Бо щойно такі дискусії в Палаті Репрезентантів, а властиво в Сенаті, можуть причинитись до основної ревізії русофільської політики департаменту стейту.

Робітництво в боротьбі за волю

Немає сьогодні країни, яка не здавала б собі справи з великого, якщо не рішального, значення робітництва в суспільному, господарському і політичному житті. Це не тільки тому, що робітництво, з розвитком індустрії, творить велику масу і фізичну силу кожної країни, але й з огляду на ідейність та динамізм тої суспільної верстви, яку так ганебно обдурили большевики в Росії та яку намагаються обдурити в світі.

Останній, другий вже з черги конґрес Міжнародної Конфедерації Вільних Професійних Спілок в Медіоляні, Італія, дав міжнародній опінії нагоду звернути окрему увагу власне на ролю робітництва в теперішньому світовому змагу між демократичними країнами та рабовласницьким Совєтським Союзом. У висновку приходять до переконання, що кінцева перемога в теперішній „холодній війні" і в можливій новій світовій війні буде у великій мірі залежати власне від робітництва, його свідомости та постави.

Комунізм, користуючись облудними гаслами та пропаґандою, намагався не без успіху зробити робітництво головним своїм знаряддям поневолення. Завівши найбільш ганебну каторгу в своїй власній державі, зліквідувавши практично вільну працю та перемінивши всіх робітників в державних рабів, крім кількох десяток мільйонів „законних" каторжників, керований Москвою інтернаціонал докладав найбільше зусиль і видавав найбільше грошей, щоб здобути для своїх цілей міжнародне робітництво. Брехлива пропаґанда і демагогія були в тих зусиллях головною зброєю. Внутрішні обставини в поодиноких країнах були в багатьох випадках водою на облудний большевицький млин. Робітництво, натрапляючи на всілякі домашні трудноці легко ловилося на большевицьку вудку та несвідомо ставало знаряддям в руках безпощадних совєтських аґентів. Для кращої координації такої акції в міжнародному маштабі була створена Світова Федерація Професійних Спілок, що опинилася під виключним впливом і практично стала політичною прибудівкою комуністичної п'ятої колони в світі.

Після другої світової війни обставини почали швидко змінятися. Комуністичні гасла почали щораз більше компромітуватися в конфронтації з дійсністю в Совєтському Союзі і почав спонтанно творитися новий рух, що своєю динамікою і своїм характером став далеко грізнішим для комуністичної диктатури, ніж всі інші рухи. Меч, що його кували большевики на поневолення світу, почав в щораз більшій мірі ставати двосічним.

Світ цього не знає, але українці можуть похвалитися, що вони були одні з перших, що цей свідомий робітничий рух проти большевизму заініціювали в його теперішньому маштабі. На це є чимало фактичних даних, але є ще багато живих свідків, які пам'ятають розвиток робітничої „Сили" у Львові та в Західній Україні в другій половині 30-тих років.

До першого міжнародного оформлення робітничого проти-комуністичного руху прийшло в 1949 році, зі створенням Міжнародної Конфедерації Вільних Професійних Спілок. Такі краєві професійні спілки існували вже раніше, оформлюючись головно в християнських робітничих синдикатах. Справа опинилася на широкому міжнародному тлі головно після того, як чи не наймогутніше в світі зорганізоване робітництво Злучених Держав, зокрема Американська Федерація Праці, яка взагалі не хотіла мати нічого спільного з комуністами ведедоню Федерацією, та як Конґрес Індустріяльних Робітників вкінці зірвав з нею і також взявся до акції демаскування большевицької забріханости та облуди. Це ж бо Американська Федерація Праці перша внесла до Об'єднаних Націй резолюцію, домагаючись прослідження таборів каторжної праці в Совєтському Союзі.

За два роки свого існування проти-комуністична Конфедерація росте швидкими темпами. Сьогодні вона вже має 50,000,000 зареєстрованих членів і репрезентує щонайменше 300,000,000 свідомого робітництва. Завдання цієї міжнародної робтничої організації подвійне: з одного боку вона веде пряму боротьбу проти комунізму, а з другого веде позитивну працю для поліпшення умовин у відсталих країнах і тим самим для підривання ґрунту облудній большевицькій пропаґанді. Тільки після двох років свого існування Конфедерація стала міжнародною силою, з якою з кожним днем більше рахуються вороги і приятелі. Сьогодні вільне робітництво та його організації починають з кожним днем займати важливішу і відповідальнішу ділянку на фронті боротьби людства за волю, загрожену большевизмом. Це тільки скріплює надію та збільшує можливості кінцевої перемоги демократій, що буде рівночасно і перемогою робітництва, як суспільної верстви.

Дві символічні смерті

Через три дні після смерти німецького колишнього кронпринца Фредерика Вільгельма, який формально командував штурмом Вердену підчас першої світової війни, помер колишній французький маршал Петен, що оборонив Верден ціною 460,000 вбитих, ранених і полонених французів. Німецькі жертви були лише трохи менші за французькі. Обидва звитяжці пережили себе самих і померли як „колишні". Обидва залишили свої країни в стані найбільшого упадку, ганьби і внутрішнього безсилля, — під смертельною загрозою найстрашнішого наїзника, армії якого ось уже сьомий рік стоять на Ельбі, п'яті колони якого порядкують внутрішнім життям обидвох країн. З певністю можна сказати, що тільки Америка врятувала рештки Европи від совєтської окупації.

Так Верден і його герої виростають у справжній ганебний символ сучасної Европи, цієї дорогої нам матері сучасної нашої культури й цивілізації. Відродження і державне усамостійнення західно-европейських націй, на яке з такою заздрістю дивились усі поневолені народи світу, виродилось у імперіялізм, од якого визволяються тепер колоніяльні народи, але од якого ще й досі не можуть самовизволитись його ж таки носії. Нова наука другої світової війни і повоєнна катастрофічна ситуація — майже нічого не навчила західних европейців і тому так жалюгідно виглядають їхні спроби організувати співпрацю й утворити об'єднану Европу.

Імперіялізм західно-европейських націй скерував їх одну проти одної, а з другого боку поставив їх у ворожу позицію проти поневолених Москвою народів Східної Европи. Парадокс, але правда незаперечна, що західні европейці були проти европеїзації Сходу Европи. Пояснюється цей парадокс — просто: західнім державам була вигідна напівколоніяльна Російська Імперія, як найдешевша і найменш ризиковна форма колоніяльного визиску підросійських просторів і народів. Во ж тільки безоглядний жорстокий режим Москви міг приборкати поневолені там народи, дільки він міг загальмувати відродження їх, і тільки московська імперіяльна потвора могла урівноважувати баланс західних імперіялістичних пристрастей.

Цю нечесну гру Заходу, то чуткіш то глухіш відчувають поневолені народи европейського Сходу, і Москва це вміє використати. Якби не оця „верденська" самогубна — імперіялістична психологія Заходу, то 1917-го року поневолені підросійські народи були б навіки поховали Російську Імперію. Але західні держави воліли підтримати білу і навіть червону Москву ніж молоді держави, що у великому зусиллі визволялись із „тюрми народів". Зокрема колеґи Петена і Фредеріка Вільгельма із своїми військовими силами прийшли на Україну, щоб загнати ножа у спину молодої республіки. І коли сьогодні міністер закордонних справ Англії глузує з пропозицій і прохань про радіопередачі українською мовою, коли французи і західні німці зволікають утворення міжнародної европейської армії через другорядні мотиви, то це та сама самогубна імперіялістична лінія, що дала дві безглузді світові війни, що родила Сталіна і Гітлера і що віщує її носіям тільки безславну загибіль і їх внутрішній розклад, ознаки якого, до речі, вже почуваються і в Англії.

Вже давно пробила година европейського імперіялізму. У двері настирливо стукається велика ідея цілої консолідованої Европи — великої дружньої сім'ї вільних народів від Атлантику до Азії. І коли цю ідею не зрозуміють західні европейці, то вона все одно переможе, але тільки тоді значно пізніше і після того, як у сибірських концтаборах побувають не тільки німці, а й французи та англійці.

„Горький і українська культура"

Під таким заголовком у Московських „Известиях" з нагоди 15-ліття з дня смерти російського письменника М. Горького з'явилася стаття А. Дейча. Тут знову і знову в тисячний раз пережовується заялозена шаблюнова совєтська теза про „благотворное влияние передовой русской литератури" на українську літературу. Тільки на цей раз підкреслюється особливий вплив Горького на... Франка (!), на Коцюбинського, Лесю Українку, Панаса Мирного та на сучасних письменників. Всі ці твердження, особливо про Панаса Мирного та Лесю Українку, — це чистісінька фантазія. Ми вже бачили з статті А. Дейча про Лесю Українку (в І томі вибраних творів Л. Українки в російському перекладі, Москва, 1950 р.), як Дейч фабрикує ці „впливи", іґноруючи... хронологію і вбачаючи вплив твору Горького „Песня о Буревестнике" на поезію Лесі Українки, написану... на 6 років РАНІШЕ, ніж ця „Песня"!

Друге питання, що порушує А. Дейч у своїй статті „Горький і українська література" — це ставлення Горького до української культури. Тут ще більше неправди! „Горький на всю жизнь полюбил талантливый, свободолюбивый украинский народ с его багатой культурой", — солодко співає А. Дейч. Про цю „любов" дійсно варто згадати. Вона найвиразніше виявилася 1928 року, коли Горький не дав дозволу членові Української Академії Наук на переклад своїх творів на українську мову, висловивши при тому здивування, навіщо люди намагаються з „наречия" робити мову. Блискучу відповідь на цю заяву М. Горького дав В. Винниченко у своєму відкритому листі, надрукованому у Парижі, але широко відомому і на Україні. А. Дейч напевне знає про цей вияв Горьковської „любови" до української культури. Про невинне Горьківське слівце „наречие" дуже вірно написав Винниченко: „В цьому слові — цілий національно-політичний світогляд. В ньому ціла історія взаємовідносин двох слов'янських народів. В ньому багато страждання, насильства, зла". Вказуючи на ідейне споріднення Горького з ... Валуєвим в українському національному питанні, Винниченко пригадав Горькому об'єктивні наукові висновки Російської Академії Наук, що ще перед першою світовою війною, після пильного вивчення, визнала, що українська мова не „наречие" російської мови, а таки дійсно — самостійна слов'янська мова. Але хоч ця думка авторитетної наукової установи була добре відома Горькому, проте, як слушно зауважує Винниченко, в даному разі ним керували „не дані науки й життя, а оця „барская" ідеологія, оця великодержавницька ідеологія власника, оця психіка зоологічного націоналізму, яка просто гарчить у душі без ніяких там даних науки, істини, переконань і т. ін.". Але в Горьковському „зоологізмові" є дещо й нове. І це „нове" також дуже тонко схарактеризував Винниченко: „Нове в тому, що Ви — перший із стану так званої „поступової" русской інтеліґенції так одверто, так сміливо зірвали той фіговий листок мовчання, яким русска інтеліґенція раз-у-раз покривала зоологічну наготу царської деспотії в українському питанні. За невеличким винятком усе русске „демократичне" й „соціялістичне" громадянство ніколи й словом не обізвалося, коли Валуєви, Столипіни, Протопопови забороняли уявляти, що українське „наречие" є мова. Оцим самим слівцем, оцим невинним „наречием" воно виправдувало і своє власне зоологічне гарчання і колоніяльні гидоти царського імперіялізму". Отак Максим Горький із колишнього „буревестника" визволення поневолених народів у молоді свої роки на старість перевернувся „на смішного, анахронічного чорного ворона валуєвщини", за влучним виразом Винниченка.

От про це справжнє вороже ставлення Горького до української культури А. Дейч, звичайно, не міг згадати.

Ще одне дуже важливе і принципове питання поставив Винниченко у своєму відкритому листі до Горького, написаному в 1928 році, коли на Україні була доба українізації. Це питання він звертає вже не до Горького, а до російської совєтської суспільности. „Ви вважаєте М. Горького за свого найкращого представника, ви в своїх маніфестаціях на честь його ювілею не раз це підкреслювали. Скажіть же нам, українцям, чи вважаєте Ви М. Горького і в українському питанні теж за свого виразника та представника? Скажіть одверто і так само сміливо, як це зробив сам М. Горький! Ми маємо право знати, яка є радянська, совєтська суспільність. Ми знаємо добре дореволюційну, знаємо еміґрантську білоґвардійську (у всіх її течіях) русску суспільність. Ми хочемо знати, які ж позиції до нас займає радянське русске громадянство, які воно може займати позиції, коли такий її визначний виразник і представник так недвозначно так свідомо, обдумано і активно зайняв позиції Валуєва?"

Відповідь на останнє запитання Винниченка не забарилася. Але ця відповідь прийшла не словом, а ДІЛОМ! На другий рік розпочався страшний процес большевицького нищення української культури, що триває і до сьогоднішнього дня, з кожним роком зростаючи і поширюючися не тільки на культуру українську, а й на фізичне існування найширших верств українського народу. І тепер на однім рівні пошани у російського большевизму опинилися і Іван Грозний, і Петро І. і М. Горький. На однаковому рівні пошани ці російські діячі і для нас: всі вони вороги українського народу і української культури.

(пв)

У. К.

ДЕБЮТ БОЛЬШЕВИКІВ У ЛЬВОВІ

5)

Мільйонер Шпрехер, власник сорока будинків у Львові і хмародера при площі Академічній, проходжав собі спокійно з іншими багатіями Львова, Кракова та й Варшави, в шовкових халатах, на жидівський новий рік під большевицькою владою, по вулиці Леґіонів у Львові, тоді як українські пролетарі один за одним ішли навіть без подання причини в большевицьку тюрму. Пролетарі, — бо буржуїв серед українців не було, ані в місті, ані на селі. Зайнявши Західну Україну, чи вірніше — діставши її від німців, які розбили Польщу і нею розпоряджали, застали большевики там українську людність без маєтків. Всі маєтки по селах належали або полякам або жидам, а по містах майже тільки жидам. Буржуйства українцям ніяк не можна було прилатати, прилатали їм за те „націоналізм"... Хоч большевики згодом повідбирали польські та жидівські маєтки на селі і в місті, та й тоді українці остались далі пролетарями, бо на відібрані маєтки привезли большевики із собою такі маси своїх власних „завідуючих" з Московщини й Азії, що польська буржуазія, як казали тоді у Львові, була „блохою" в порівнянні з „вампірами" Сходу. Через тиждень після їх приходу до Львова треба було вже годинами вистоювати в черзі під „Маслосоюзом", щоб дістати 100 грамів масла! А заробити не було де, бо вже другого тижня большевицької влади наїхало із самої Москви стільки „девушек", що вже всі установи, як пошта, залізниця, уряд „скарбовий" і т. д. були переповнені тою сараною, що занюхала у Львові добрий жир для себе... „Нам не нужно" — відповідали вони постійно кожному, хто шукав праці — і розсідалися вигідно за бюрками та й малювали годинами свої пики, губи та нігті пудрами й червоними мазями, що їх повикуповували з усіх косметичних складів у Львові...

Перший дар, з яким виступили большевики після окупації Львова, був призначений тому, хто їм той Львів дав себто Гітлерові, що осадовився вже в Перемишлі за Сяном і ждав на заплату. Не потребував довго ждати. Скоріше, ніж зобов'язував „договір", почали большевики висилати день-у-день товарові довжелезні поїзди, навантажені всяким добром з України, і вигружували те добро в ненаситну пащу німців на залізничій станції в Перемишлі... Докладно зібрані й збережені ті числа націстівського органу „Фелькішер Беобахтер", де німці висловлюють не тільки своє задоволення й признання большевикам, за взірцеву доставу харчів, але навіть свій подив, що достави ті перевищують норми, передбачені договором... І в той час, як Гітлер підвищив німцям харчові пайки, а діти німецькі заїдалися в Берліні білим хлібом, нарід український нидів з голоду, а виголоджені діти українські никали попід вагонами на залізничій станції в Перемишлі, щоб назбирати крадькома трохи зерна, що сипалось то тут, то там, на землю підчас його перевантажування на „німецький" бік...

Комедію, розпочату з таким галасом навколо „освободження однокровних братів українців з-під польського ярма", — треба було якось закінчити. Для цього розвинули большевики вже другого тижня свого „урядування" галасливу пропаґанду голосування в цілій Західній Україні, що мала сказати, чи бажає „злуки" з Великою Україною. Крім того перевели вони „вибори" до „Українського Національного Зібрання", що мало „подякувати" большевикам за „освободження" Західної України вд Польщі і просити „прилучити" її до Великої України. І „вибори" і „голосування" відбулися ще в жовтні 1939 р., розуміється з майже стовідсотковим вислідом.

Український нарід не ждав аж до 1939 року, щоби його „злучили" большевики, а сам доконав тієї злуки в Соборну Українську Державу ще 20 літ перед тим в столиці України, в Києві дня 22. січня 1919., проти чого і большевики — зі сходу і поляки — із заходу так довго з Україною воювали, аж поки 1921 р. вдалось їм „розлучити" Соборну Україну і договором у Ризі поділити її між собою на Західну, що припала полякам, і Східну, що припала — большевикам.

Очевидно, обидва кинулись після договору в Ризі з брутальністю окупантів і певністю безкарности на „свою" часть Соборної України, в переконанні, що через кілька літ винищать її жителів так, що й сліду по ній не останеться. Забули, однак, що акт з 22. січня 1919. був ділом волі цілого українського народу, що пережив уже не одного окупанта, а акт в Ризі був власне ділом двох таких окупантів, що надіялись пережити той нарід. Тим часом не минуло ще від їх акту в Ризі і 20 літ, як один із тих окупантів, Польща, провалилася... На другого окупанта, себто на большевиків, напав страх... Не було сумніву, що коли Західна Україна вирветься з-під польської окупації, тоді і Східна не останеться під большевицькою, Карпатська під мадярською, а буковинська і басарабська — під румунською... Затріюмфує отже знову акт з 22. січня 1919 року.

Щоби тому запобігти, треба було домогтися в Гітлера запевнення, що Західна Україна останеться або під його окупацією, замість польської, або перейде під окупацію большевицьку, а це заспокоїть і мадярів і румунів, яких Гітлер тоді потребував. Гітлер згодився передати Західну Україну большевикам, але зажадав від них величезних достав з України в харчах, а крім того, видачі всіх провідних німецьких комуністів, що з його приходом до влади втікли з Німеччини, Австрії і Мадярщини до Москви. Большевики згодилися і на це! В липні 1940. сталася передача коло сотні тих комуністів із рук большевицьких до рук ґестапо на залізничній станції в Бересті Литовськім.

Таким чином, з ласки Гітлера і коштом українського народу та й за видачу своїх партійців — заволоділи большевики Львовом і цілою Західною Україною. Щоби одначе затушувати перед світом той брудний шлях, яким вони до Львова дісталися, перевели вони „голосування" і „вибори" до „Українського Національного Зібрання", яке мало засвідчити перед світом, що вони там при владі з волі народу.

Належить їм тепер, в 12-ту річницю приходу до Львова, пригадати, з чиєї ласки і чиїм коштом вони туди дісталися, бо історія не стоїть на місці: як провалився їх ризький договір з Польщею з 1921 р., що не видержав навіть 18 літ, так прийшла черга і на їх договір із Гітлером з року 1939, що не видержав навіть 2 роки, бо, як відомо, вже 22. червня 1941. вдарив Гітлер на большевиків, що, замість кинутися до оборони, кинулися в ганебну втечу, залишаючи не тільки Львів, а й цілу Західну та й Східну Україну взагалі безборонною на криваву масакру гітлерівськими ордами.

(Кінець)

Дам'ян ГОРНЯТКЕВИЧ

БОГДАН ЛЕПКИЙ

(В десяті роковини смерти)

IV.

Богдан Лепкий умів цінити й шанувати свою національну приналежність. Ніколи він не старався бути популярним серед поляків — навпаки, скрізь, де лиш міг, підчеркував, що ми українці — стара, культурна нація, з багатим історичним минулим. Для прикладу наведу тут два факти. На запрошення польського „Товариства для дослідів Сходу" — виголосив у Кракові реферат про — Шевченка. На залі зібрався гурт професорів краківського університету, були приявні також представники польської літератури і преси. Лепкий говорив прегарно!, — Шевченка схарактеризував як ґеніяльну людину, як велетня, що його можна сміло поставити поруч найвизначніших европейських поетів. Дуже основно проаналізував усебічні заінтересування й великі заслуги Шевченка, довше зупинився над звеличниками нашого поета, зокрема над постатю княжни Репніної. Зображуючи епоху й описуючи сучасників Тараса, подавав їх прізвища з коротенькою характеристикою, отже згадав — таких „екселенцію Квітку й магніфіценцію Артемовського" які — хоча займали високі становища, все-ж таки працювали зі щирого серця для свого народу. Ці титули: екселенція й магніфіценція при особах великих демократів Квітки й Артемовського мали своє окреме значення й були в тій викладовій залі виняткова щасливо вжиті. Прелеґент очаровував цілу авдиторію майстерством слова й глибиною думки. Коли після закінченого реферату я вийшов із ним і щиро висловив йому своє признання, він відповів: „Щоби ви знали, який сильний біль голови я відчував сьогодні". Я був до решти здивований його словами, що це за голова, що при нестерпному болі могла так блискуче працювати!..

Інша картина: В 1930 р. відбувся в Кракові ювілейний з'їзд польських учених і діячів літератури. З приводу 400-ліття народин польського поета Кохановського. На 15 хвилин перед відкриттям свята — звернувся до проф. Лепкого голова Академії наук із проханням, щоби він сказав коротку промову від українців. Годі було відмовити, хоч час був дуже короткий, не було коли підготовитися й прийшлося імпровізувати. І тут Лепкий доказав найкраще, як він дорожив своєю національною честю. Свою промову почав словами самого Кохановського: „Дивно сплітається все на цьому Божому світі". І зразу пояснив, що дійсно в дивних ситуаціях люди зустрічаються зі собою: „нещодавно ділили нас стрілецькі рови, проти нас стояли наші гармати, ми вели зі собою війну. Що нас сьогодні єднає? Мистецтво, поезія, пам'ять великого поета наказує нам на хвилину забути про все, що роз'єднувало нас досі". Отже не на якісь конвенційні фрази супроти поляків він силувався, не на компліменти, навіть підчас офіційного виступу мав відвагу пригадати наше недавнє минуле, його промова була справді мужеська. Замітне, що опісля підійшов до нього тодішній краківський воєвода Д-р Квасневський і чистою, українською мовою виголосив йому признання й подяку. Такий виступ приємно вразив нашого поета й він спитався здивуваний — звідкіля цей польський достойник так добре володіє українською мовою. На це відповів Квасневський, що першою мовою, яку він пізнав, була саме українська.

Богдан Лепкий був якнайтісніше зв'язаний з українським греко-католицьким приходством. Нераз говорив, що наші священичі родини, це своєрідна аристократія, яка в культурному житті нашої нації відограла величезну ролю. Можна лише жалувати, що він не послухав намов наших відомих філологів В. Сімовича й Є. Пеленського та не написав якоїсь великої повісті-епопеї з життя нашого духовенства, а він зробив би це якнайкраще (абстрагуючи від його однієї тільки повісті з цього середовища „Веселка над пустарем"). Досі один лише Маковей спромігся в нас на таке зусилля своїм „Заліссям", інші письменники, не виключаючи в їх числі навіть поповича Володимира Барвінського з його „Скошеним цвітом", дошукувалися чомусь — найчастіше — темних сторінок у житті українських священичих родин.

А вже з найбільшою пошаною відносився проф. Богдан Лепкий до Митрополита Андрея. Між іншими присвятив нашому великому Митрополитові свою поему „В храмі святого Юра", в якій описав історичну проповідь Митрополита, виголошену після приходу москалів до Львова у вересні 1914 р., за яку царська влада арештувала й вивезла його. Цілу акцію поет переніс до Святоюрського храму, для кращого, символічного ефекту, хоч Митрополит виголосив — як відомо свою проповідь в Успенській церкві.

Коли українська колонія в Кракові відсвяткувала в 1935 р. 70-літній ювілей Митрополита Андрея, Богдан Лепкий виголосив на цьому святі глибоко продуману промову, в якій з'ясував епохальні заслуги Ювілята для українського народу. І Митрополит не залишився ніколи довжником поета. Підчас ювілею проф. Лепкого в 1932 р. він один з перших прислав йому своє сердечне привітання, підкреслюючи великі заслуги поета для добра нації. А коли смерть забрала нашому письменникові його дружину, він написав в одному листі до мене: „Дістав я листа із кондоленціями від митрополита й заплакав над ним. Бо й як не було мені плакати, коли читав, що Митрополит ще ніколи ні відчував так своєї немочі як тоді, коли бажав приїхати на похорон моєї дружини, а важка недуга — прикувала його до крісла. Я відчув тоді боляче свою й Його недолю". І останній свій підпис під заклик ювілейного Комітету в Кракові, скликаного з приводу 40-ліття митрополитування кир Андрея поклав Богдан Лепкий на нараді, що відбулася в його домі. В два дні пізніше наш поет уже не жив...

V.

Є в книжці Богдана Лепкого „Три портрети" (в статті, присвяченій письменникові Володиславові Оркановi-Смеречинському) уступ, де він згадує наші спільні відвідини в Оркана й закінчує словами: — „Але про цей вечір краще не згадувати, все рвалося, всьо котилося вниз". Тої днини Оркан отримав повідомлення про признання йому державної нагороди за його літературну діяльність (це відзначення мало зовсім теоретичний характер, бо Оркан за свого життя не дістав таки від свого уряду обіцяної премії). Отже всі приявні повинні були радіти з приводу цього відзначення, та проте настрій у нього дома був якийсь важкий, гнітучий. Це перш усього тому, що Оркан переживав трагедію: його єдина дочка, дуже талановита дівчина, догаряла тоді в лічниці на — чахотку. Все-ж таки ми оба з проф. Лепким намагалися розважити Оркана, розказуючи йому про наше народне мистецво, яке він високо цінив. Нашу розмову перервав письменник Артур Шредер, директор палати мистецтв у Кракові. Була це на загал добра людина, тільки незовсім зорієнтована у українсько-польських питаннях. Він відразу зазначив, що є військовим інвалідом, ранили його українці під Львовом 1918 року, яле він не відчуває й за це до нас жалю. Все ж таки — Шредер дав нам цього-ж самого вечора доказ, що в ньому не було злоби. Він звернувся до нас прямо з докором, чому ми українці не влаштували до тої пори в Кракові загальної вистави нашого мистецтва. — „Маєте такі прекрасні речі в себе, таке прегарне народне мистецтво, чудові церковні ікони, а з новітнього малярства — такого Красницького, Труша, Холодного й Новаківського. — Французи, італійці, чехи, а навіть бельгійці влаштовували тут свої збірні вистави, покажіть і ви, що ви вспіли виплекати в себе". І він перейнявся цією ідеєю, обіцяв покрити більшу частину витрат, зв'язаних із транспортом експонатів до Кракова, хотів дальше, щоби проф. Лепкий відкрив українською промовою отсю виставу. Мені доручено опісля ведення переговорів у цій справі зі Львовом, але вони не довели — на жаль — до бажаного висліду. Ціла справа розбилася об особисті амбіції деяких наших громадян у Львові. Такий був цей вечір, де „все рвалося, всьо котилося в низ". Вірю, що Лепкий пережив був куди кращі настрої в Оркана. Ще декілька слів і про дочку Оркана. Батько відвідував її щоденно в лічниці. Одного дня не прийшов, нежданно помер від паралїжу. Бідній дівчині ніхто не мав відваги виявити сумної правди, сказали їй тільки, що її батько мусів нагло виїхати. В дві неділі пізніше вона сама перейшла до свого тата на віки...

В цьому ж спогаді про Оркана, Лепкий описував дальше, як він востаннє прийшов відвідати цього свого друга. — Прийшов, побачив відкриту домовину, в ній лежав Оркан: ноги зігнулися під ним, він сам не знав, що дальше діялося. — Тоді я був із проф. Б. Лепким і бачив, що діялося. Він клякнув перед домовиною і сердечно заплакав. Подібна доля припала мені після смерті самого Лепкого. Я дістав доручення від похоронного комітету нашого поета, зайнятися відливом його посмертної маски. — Пішов я на кладовище, передомною стояла його відкрита домовина. Цим разом був я сам. Я глядів на жовте обличчя Покійного, на його зложені наче до молитви руки, а з них виставав малий хрестик із Розп'яттям. Але я не плакав, хоч сердечний жаль розпирав груди... Я надивився під ту пору на смерть близьких мені людей, я бачив їх ясний життєвий шлях і врешті на дуже погідну їх смерть.

Такою ясною, світляною постаттю є для мене Богдан Лепкий. Я бачив тоді перед собою востаннє його гарне, таке шляхотне лице, застигле під крижаним подихом смерті, але осяяне вічним спокоєм. Я зрозумів, що за труд цілого свого життя Богдан Лепкий відійшов в інший, кращий світ, на добре заслужений спочинок.

(Закінчення).

АЛЬЧІДЕ ДЕ ГАСПЕРІ, що знову утворив новий кабінет, найбільш зненавиджений комуністами. Толіяті, відомий італійський комуністичний провідник, заздалегідь протестував проти того, щоб італійський президент звертався до де Гаспері в справі творення нового складу міністерського кабінету, а натомість щоб оголосив нові вибори до парляменту, розпустивши нинішній.

ІМІҐРАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ЗЛАГІДНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПОТРЯСЕНЬ

Передова з „Кенедієн Бизнес"

В своїй промові перед вінніпезькою авдиторією цього року міністер громадянства й іміґрації В. Ґарріс заявив, що на його погляд немає „більш переконливої провірки економічної вартости іміґрації, як основне студіювання безпосередніх і далекосяглих впливів більшої групи іміґрантів на канадійську економіку" Він додав, що уряд сподівається спровадити у 1951 році до Канади около 150,000 нових поселенців. З цією метою складено плян спроваджування осіб, які бажають поселитися в Канаді. З того видно, що федеральний уряд Канади вперше за час останніх 20-ти років взявся за активну й плянову іміґраційну політику.

Однак лишається питання, чи справді присвячено належну увагу власне „основним студіям іміґрації", про які згадував В. Ґарріс. Бо є два аспекти іміґраційної проблеми. Один — це справа спроможности Канади присвоїти собі нових поселенців і про неї звичайно найбільше говориться. Тимчасом ми повинні розглядати іміґрацію теж як засіб здійснювання загально-державних цілей. Вийшовши з такого заложення, починаємо розцінювати іміґрацію як щось більшого, ніж тільки відповідну кількість нових поселенців, що їх потребуємо для обсадження відповідної кількости вільних місць праці. Іміґрація може бути динамічною частиною економічної й державної політики.

Є декілька способів ужиття іміґрації, як засобу в економічному розвитку Канади... Зріст населення, посилюваний і приспішуваний іміґрацією, може бути злагіднюючим засобом на економічні потрясення. Ось приклад: коли ми приймаємо нових поселенців, то зразу ж виникає потреба певних капіталовкладень на мешкальні, освітні та інші цілі. В той спосіб іміґрація може служити рушійним чинником для капіталовкладів в той час, коли у внутрішньо-краєвій господарці настав застій.

Іміґрація, як позитивна частина політики уряду, може злагіднювати всякі потрясення, які йдуть впарі з більшими змінами в закордонній торгівлі. Скажімо для прикладу, що канадійська торгівля з заморськими країнами зменшилася на 50%. Чи ЗДА можуть прийняти тоді надвишку нашої продукції?

Досі Канада успішно спрямовувала свою торгівлю з закордонних ринків збуту до Злучених Держав Америки. Однак є дуже можливе, що у випадку дальших великих пересунень в торгівлі нам не вдасться це здійснювати так само успішно, як це було досі. Очевидно, іміґрація не розв'язує вповні цієї справи, але нові громадяни збільшують попит і консумпцію дібр внутрі країни. Цей поширений домашній ринок може становити прокладку, на якій могла б деякий час спертися наша економіка, заки будуть переведені потрібні зміни, що забезпечать їй здорову основу серед змінених торговельних обставин.

Слід розглянути ще один аспект іміґрації, як позитивної далекосяглої політики. Як вище сказано і як це насправді знає кожний канадієць, добробут країни залежить від закордонної торгівлі, а велика частина нашого державного прибутку має своє джерело в експорті товарів. Теперішнє економічне пожвавлення та інфляція тимчасово прислонюють цей факт, який однак від того не зміняється. Значить, канадійська господарка залежить від політичних і економічних приплибів та відпливів в інших частинах світу. Ми ж не можемо себе цілковито відмежовувати від тих припливів. Зате іміґраційна політика, пристосована до державно - економічного розвитку, може злагіднити деякі з тих зовнішніх потрясень. Така політика мала б на меті зменшити залежність державного прибутку від експорту. Іміґрація, створюючи ширший домашній ринок збуту, була б важливим кроком у цьому напрямі.

Одночасно збільшення населення означає збільшення нашого імпорту. Відповідно до кількости імпортованих товарів з країн „стерлінґового бльоку" збільшене через іміґрацію населення Канади може допомогти нам зрівноважити наш торговельний балянс. Тобто — ми могли б більше купувати товарів закордоном, але й більше експортувати .

Зрозуміло, що є теж багато інших причин, які змушують нас до сильної іміґраційної політики, як ось — розбудова ресурсів, оборонні заходи, а зокрема наглядна можливість браку робочих рук. З другого боку однак є питання нашої спроможности перетворити нових поселенців у нових громадян. Тут важливим моментом є саме наше наставлення до іміґрації: чи розглядаємо її як „агенство" для придбання робочої сили, чи може вживємо її як цінний засіб для розбудови й скріплення Канади.

ЧОРЧИЛ І БАРУХ ВЗИВАЮТЬ ДО ЄДНОСТИ

Лондон. — Промовляючи в часі бенкету, влаштованого Рухом За Об'єднану Европу, Винстон Чорчил нагадав слова ген. Айзенґавера, сказані недавно в Лондоні, що йому важко буде виконати призначене йому завдання оборони Західної Европи, коли не буде згоди між демократіями та їхніми урядами. Не буде об'єднаної Европи, говорив Чорчил, як не буде взаємного довір'я і співпраці між французьким і німецьким народами. Европейський Рух, казав він далі, зблизив ці два народи, що ворогували з собою впродовж століть. Потім говорив він про потребу одної Европейської Армії. Бернард Барух, що також був присутнім на вечері, заявив, що, коли Европа не об'єднається, то хай не рахує на американську економічну та військову допомогугу. Пол Анрі Спаак взивав Англію, щоб вона перебрала провід в Европі.

КЕРІВНИКИ ФОНДУ ЗАПОРУКИ ДЛЯ КОМУНІСТІВ ЗАЛИШАТЬСЯ В ТЮРМІ

Ню Йорк.— Суддя Стенлі Ф. Рід з Верховного Суду Злучених Держав відмовився прийняти грошеву поруку за Фредеріка Вандербілта Філда, Дашіела Гамметта і В. Алфеуса Гонтона, які сидять у тюрмі поки буде розглянена подана ними скарга на присуд за непослух судові. Всі вони завідували фондом грошевих порук за арештованих комуністів, а в тюрму пішли за те, що нехотіли судові сказати, хто складав гроші до спільного фонду. Деякі засуджені до ув'язнення комуністи, які вийшли на волю під порукою, втекли або сховалися, щоб не відбувати тюремної кари.

ВІЧЕ ЗА СКАСУВАННЯ АКТУ СМІТА

Ню Йорк. — У Карнеґі Голл відбулося віче, скликане „Краєвою Радою Мистецтва, Науки й Професій" для започаткування руху за скасування Акту Смита, на підставі якого засуджені на кару тюрми 11 комуністичних провідників. Головним промовцем був проф. Фовлер Гарпир з університету Єйл. Зібрання пікетувала протибольшевицька організація Коммон Коз.

КРАЄВИЙ З'ЇЗД АМЕРИКАНСЬКИХ ІНДІЯН відбувається завжди з великими церемоніями, на яких індіяни приймають „за свого" когось з визначних американців. Цього року конвенція в Сейнт Пол, то й та честь припала губернаторові Міннесоти, якого індіяни адоптували і при цій нагоді обдарили індіянським капелюхом та „люлькою миру", яку він держить у руках. Губернатор: Лютер В. Йонґдаль.

ВІДГУКИ ДНЯ

ВЕЛИКЕ СЕРЦЕ

(в 10-ліття смерти)

На Раковицькому кладовищі, в далекому, чужому Кракові стоїть могила. На тій могилі напис: Богдан Лепкий.

Вже десять років лежить у тій могилі одне з найбільших і найшляхетніших українських сердець. Одне з найбільших, бо зміщало в собі безмежну любов до рідного народу і велику приязнь до людини. Одне з найшляхетніших, бо не знало злоби, ні зла. Билося те серце завсіди дуже лунко на загальну й поодиноку недолю, боліло над невдачами нашого минулого і тремтіло перед неясним майбутнім.

Може й тому так змучилося, може й тому помер Поет на те серце.

Одної погідної липневої днини перестало битися. Без осторогн, просто: спинилося і вже не вдарило знову.

Ніби дзвін!..

Всі, хто довідався про смерть Богдана Лепкого сказав, а як не сказав, то подумав: Великий дзвін замовк!

Так ніби була дзвіниця, а на тій дзвіниці — дзвін. Щодня вдаряло його серце об крису і тоді, понад рідними просторами, котився золотий гомін. Котився далеко, розливався широко, наповнював села й міста. Знали рідні люди той золотий гомін і ждали на нього.

Довгі роки дзвонив дзвін — і в хвилинах радощів і смутків, і в хвилинах підйомів і тривог.

„... а дзвони дзвонять,
Дзвонять дзвони,
Перлові звуки з вітром
[гонять
В перегони,
Перлові звуки підлітають
Аж до неба,
Чогось шукають, щось
[питають,
Щось їм треба"...

Знав дзвін, чого ці звуки шукають, що вони питають, аж ген — у небі...

„... Боже в небесах!
За кров, за сльози, за руїну
Віддай, віддай нам
[Україну!"

Не діждався. А думав, що стоїть уже на порозі волі, як Мойсей на межі Ханаану.

В погідний липневий день відпровадила його українська громада на вічний відпочинок. Чи тільки українська громада? Було багато чужих людей, і не було поміж чужими, ні між нашими нікого, хто б мав хоч тінь злости до Поета.

Його мова була як матірна рука, що гладить дитину, його сині очі були як осіннє небо — глибоке і ласкаве.

Коли хтось зробив йому прикрість — виправдував: — Мені здається, що він так але не думав.

Робив йому часом прикрість якийсь критик, забуваючи час і обставини. Адже й Шевченко, і Франко, коли б жили в часах критика, писали б інакше.

Але ми загально грішимо тим, що не маємо міри в оці!..

Довгі роки репрезентував Богдан Лепкий українців у Кракові. Був признаним амбасадором української культури в колисці польської культури. Репрезентував її гідно й доцільно.

За те що писав — ми його шануємо, за те що робив для нас серед чужинців — ми повинні бути вдячні.

Робив це від серця, від свого великого, безкорисливого серця.

Прийде час і ми перенесемо Богдана Лепкого на рідну землю, а його серце зложимо там, де спочиватимуть серця найбільших патріотів українського народу.

Галактіон Чіпка

ХАРАКТЕР ВАЖНІШИЙ, НІЖ ЗНАННЯ

Рим. — Папа Пій XII візвав католицьких виховників звертати головну увагу при виховуванні на вироблення почуття відповідальности і авторитету, себто того, чого тепер у світі так мало. Плекання характерів, каже папа, важніше від тих численних наук, які потворили нові модерні теорії, пересяклі матеріялізмом. Погляди папи передані у формі листів до бразилійського кардинала Камари, які проголосив ватиканський урядовий орган, яким є Осерваторе Романо. Проголошено це в зв'язку з Четвертим Між-Американським Католицьким Конґресом Виховання, який почався в Ріо де Жанейро і на якому кардинал буде головним промовцем.

● „Труман непереможний" — так схарактеризував теперішнього президента голова нюйорської стейтової демократичної організації, — Пол Е. Фицпатрик. Він закликав демократів до поновлення кандидатури Трумана на президента.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Звідомлення зі загальних зборів Комітету Українського Народного Дому.

Загальні збори Комітету для придбання Українського Народного Дому відбулись 30 червня ц. р. в Бетговен Гол. Присутніх було 134 особи, втім 21 представників від українських організацій м. Ню Йорку.

Звіт із діяльности Комітету для придбання У .Н. Дому в Ню Йорку — за час свойого існування, себто від 4 травня 1951 р. до 30 червня 1951 р. здавав голова Комітету п. Мирослав Лепкалюк, який рівнож і провадив зборами.

За звітом п. Лепкалюка, комітет, вибраний на загальних зборах представників українських організацій м. Ню Йорку до 30 червня 1951 відбув 11 сходин членів, та три сходини президії. Вислано 840 писем до громадянства та організацій в справі акції купна Дому. Справа щойно починається, вона ще не є добре зорганізована. Вислано відозви до організацій м. Ню Йорку і поодиноких громадян. При кінці розіслано листи з декляраціями для громадян та організацій. Запроєктовано видрукувати бонди по 5, 10, 25, 50, 100, 1000 і 2000 дол. та однодолярові цеголки на фонд Укр. Нар. Дому.

Справа з придбанням Українського Народного Дому не стоїть погано, але треба більшого заінтересування та піддержки зі сторони громадянства та організацій м. Ню Йорку.

Правне оформлення будучої організації, яка стала б власником Дому — реферував адв. М. Гуглевич. Він запроєктував та предложив зборам до затвердження точки чартеру Т-ва Український Народний Дім, а саме: назва організації, цілі організації, місце осідку; засяг діяння, число найвище і найнижче директорів.

З трьох назв, загальні збори вибрали одну, а саме Український Народний Дім в Ню Йорку.

Ціль організації: а) згуртувати американських українців та їхні організації в одну громаду, свідому своїх прав та обов'язків супроти американської держави та українського народу; б) плекати та поглиблювати ідеї християнської моралі та американської демократії; в) плекати та розвивати українську культурну традицію, літературу, штуку, щоби збільшити скарбницю американської культури; координувати працю американсько - українських організацій; ґ) дбати про належний престиж американських українців серед американського суспільства; д) придбати і удержувати власний дім; е) приймати грошеві вкладки від членів та інших осіб на фонд удержання власного дому...

Скількість директорів: проєктовано: найменшу 11, а найвищу 25 директорів.

Збори на внесок п. Григоровича Петра рішили, щоби 12 членів б. Комітету для придбання Нар. Дому ввійшли до дирекції, а крім цього вибрано ще 7 нових, так що разом вибрано 19 директорів. Між вибраними є: Балинський Олекса, Венцал Джанет, Гаврилко Микола, Гірняк Йосип, Гордіюк Іван, Гуглевич Роман, Гурин Михайло, Демидчук Семен, Задорецький Петро, Когут Іван, Кучма Петро, Лепкалюк Мирослав ,Лисогір Михайло, Малетич Мартин, Марків Йосип, Нанасси Юліян, Скодзінська Ірена, Туркало Кость, Чопик Микола.

Дискусію над точками 1-2 започаткував Йовик. На його думку сума 100 дол. як вплата для фізичних осіб трохи завелика; Яремчук пропонує товариство на взір кооперативний, при 100 долярових уділах та 10 дол. вписового; Пельц висказався проти трьох категорій членів, як звичайних, допомогових і почесних. Він радив завести тільки один рід членів; **Лейнарський** противний кооперативній системі товариства, бо Народний Дім має служити інтересам українського загалу, а не бизнесові. Він каже теж, що Комітет виявив замало реклями для позискання фонду. **Кордюк** пропонує вибрати Комісію, яка б провірила технічну вартість Бетговен Гол, а пропонує 50 дол. вкладку для фізичних членів. **Лисогір Михайло** пропонує висоту вкладки для більших організацій 1,000 дол., а для менших 500 долярів. **Василишин** пропонує провірити добре техичну вартість Бетговен Гол, а крім цього радить шукати інших домів. На організації не чекати, а зачати збірку на більшу скалю серед громадянства. Висота вкладки для члена повинна виносити 20 долярів.

Від організацій міста Ню Йорк промовляли слідуючі особи:

Пані Бенцаль від Союзу Українок — висота вкладки для організацій 1000 долярів зависока. Пропонує внутрі кожної організації вибрати референта, що зайнявся б збіркою на фонд Українського Народного Дому.

Гузар від хору „Думка" попирає ідею придбання дому, декляpує від хору суму 1,000 дол. на фонд У. Н. Дому. **П-ні Джорджія** від Гуманітарного Товариства схвалює акцію за придбанням власного дому та від товариства декляpує суму 50 дол.; **Назар Семен** з рамени Т-ва „Просвіта" обіцяє моральну і матеріяльну допомогу; **Марків** від Т-ва св. Володимира заявляє, що його товариство одно з перших відгукнулось на зазиви Комітету і ухвалило 1,000 дол. на фонд, але в останній хвилині здержалося з декляpацією. Однак вірить, що справа піде добре; **Паньків від Т-ва „Українська Єдність"** декляpує на фонд 250 долярів; **Сприньский** витає нові задуми Комітету позискати власний дім та з рамені відділу „Провидіння" декляpує на фонд 1000 долярів; **Пуйда** обіцяє заплатити нормальний банковий процент тому, хто позичить товариству Український Народний Дім грошей в сумі до 30,000 дол. Крім цього п. Пуйда складає 50 дол. на конкурс праці на тему, як найкраще та найпрактичніше перевести збіркову акцію на фонд Народного Дому; **Лепкалюк** від Т-ва Українських Інженерів заявляє, що управа Т-ва на сходинах рішила звернутися до членів в справі акції збирання фондів на Н. Дім, складаючи датки на цю ціль. Тому, що Т-во в касі не має готівки, він сподіється, що члени **декляpуватимуть суми від 10-20 дол, а може і більше. Це може дати суму 1000 долярів, або і більше.**

Григорій Герман, секретар Українського Народного Союзу вітає гарне діло придбання Українського Народного Дому і мимо цього, що УНС не давав допомоги на льокальні доми в різних місцевостях Злучених Держав, цим разом робить виїмок і на фонд Народного Дому в Ню Йорку декляpує суму 1000 долярів.

Сидор від Т-ва Теребовля декляpує на фонд 100 долярів; **Лисогір Мих.** від Т-ва „Самопоміч" попирає акцію. Мимо цього, що Т-во не має готівки в касі — то він надіється, що переведена збірка між членами дасть суму 1000 долярів; **Баланда Євген** від Т-ва Жидачів декляpує 100 долярів з каси товариства та обіцяє ще перевести збірку між членами Т-ва; **Пані Хомів** від Союзу Українок відд. 8 на Бронксі каже, що її товариство теж на кінці не залишиться, а активно підопре акцію.

П. Ревай від Українського Конґресового Комітету вітає акцію придбання Народного Дому. В цій справі УККомітет ще зробить засідання, та він вірить, що Комітет чим буде могти тим допоможе акції. На його думку найпрактичніші бонди для продажі — це 10 долярові бонди.

Туркало від організації „ДОБРУС" обіцяє приєднатися до акції. Це саме обіцяє молодий п. **Чума** від організації СУМА.

П. Команицький від хору „Боян" обіцяє збірку між членами хору по 10 дол., що на його думку може дати 500 долярів на фонд УНДому.

Кучма П. від тов. Дністер в гарних словах представив значіння організації для народу та вагу власної хати в Ню Йорку. Тов. Дністер було перше, що пропагувало цю ідею, тож і тепер воно підпирає цю акцію та декляpує 1000 долярів на фонд.

Усіх задекляpованих грошей від організацій на фонд УНДому було на суму 7000 долярів.

В справі завдатку на Бетговен Гол, то Задорецький пропонує створити наперед фонд Народного Дому, а потім щойно шукати об'єкту під дім; Балицький пропонує точку 5 — в справі завдатку на Бетговен Гол зняти з порядку нарад, як справу ще недозрілу. Щойно, як комісія провірить технічну вартість дому і матиме відповідний фонд — можна тоді дати завдаток.

При кінці ,на пропозицію Гуглевича збори прийняли слідуючу висоту вкладок: а) організації: звичайний член $100, член добродій $1000, член фундатор $2000; фізичні члени: звичайний член $10; добродій $100; фундатор $1000.

Збори закінчено в год. 12:30 вночі. Між учасників зборів роздано друки - декляpації вступлення в члени Т-ва Український Народний Дім.

М. Лепкалюк, голова
І. Когут, секретар

Генерал Доґлес МекАртур збирає дальші тріюмфи. Тут бачимо його з дружиною, як від'їжджає до Бостону, де знову критикував політику уряду, головно за війну в Корeї.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ЯПОНІЯ ПРОТИ ТОРГІВЛІ З КИТАЄМ

Об'єднані Нації. — Японія повідомила Об'єднані Нації, що вона буде придержуватись резолюції Генеральної Асамблеї О.Н. з 18 травня, яка забороняє торгівлю „стратегічними" товарами з комуністичним Китаєм та Північною Кореєю. Це вже 36-та держава, яка погодилась придержуватись цеї заборони. Японія ще в 1950 році доставила червоному Китаєві заліза на суму $14,750,000. Але як тільки почалася війна в Кореї, торгівлю майже припинено.

● **Про відкинення чеським урядом** американського домагання звільнити з тюрми американського журналіста Вилієма Овтиса повідомив департамент стейту в понеділок. У Конґресі негайно відновили домагання порвати дипломатичні зв'язки з чеським комуністичним режимом.

● **Помер збирач мистецьких творів,** д-р Алберт Барнес з Филаделфії на 78-ім році життя. Відзначався гострим язиком і гострою поведінкою до кінця свого життя. Він їхав автом проти червоного світла, й загинув зударившись з іншим автом.

В НЕДІЛЮ, 29. ЛИПНЯ (JULY 29) 1951 РОКУ
в год. 10:30 рано
буде відправлено в церкві св. Михаїла в Балтимор
ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ З ПАНАХИДОЮ
в другу річницю трагічної смерти
бл. п. Інж. **БОГДАНА ГАЛУЩИНСЬКОГО,**
на яку запрошує всіх Рідних, Приятелів і Знайомих
Дружина, син і донька.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 24. липня 1951 р. померла в 64. р. життя
АННА СТАШКІВ
з роду Претика,
члениця Бр. св. Юрія, від. 160 У. Н. Союзу в Джемейка, Л. Ай.
Покійна походила з села Дегови, пов. Рогатин, Україна. Оставила в смутку мужа Григорія, дочку Катерину і двох синів Михайла і Івана, як також брата Якова Претику і сестру Тетяну.
Проситься родину і знайомих прибути на похорон, що відбудеться 28. липня.
Нехай земля свобідної країни буде їй пером!
М. К., секр.

Дня 12. липня 1951 р. померла в 80. році життя
КСЕНЯ БАРДАЧЕВСЬКА,
довголітна члениця від. 241 У. Н. Союзу в Вунсакет, Р. Ай.
Покійна походила з міста Товсте, пов. Скалат, Зах. Україна. Полишила в смутку мужа Йосифа, синів Михайла, Стефана, Теодора, 3 невістки, 10 внуків і 6 правнуків.
Похорон відбувся 15. липня з похоронного заведення при участи родини, членів від. 241 і від. 206 У.Н.С. до укр. прав. церкви, а відтак на укр. прав. цвинтар в Блекстон, Масс. — В. Їй П.!
С. Бардачевський, секр.

ТАРЗАН, ч. 2641. Тим часом як очі дивляться гостро

Коли Гелена Ворек повернулась до нього, лейтенант французької фльоти опустив свій залюблений погляд. „Добрий Бог," подумав він, „створив усіх американок красунями".

„Ви думаєте, лейтенанте, той Тарзан може знайти Роберта?" „Ні один мужчина не здатний так знайти вашого брата", відповів Д. Арнот, „якщо він ще живе".

„Це бажання Атана Чірама, Лето" прошепотів Серіф, „що ви зустрічаєте Воріків і ознайомлюєтесь із їхнім пляном".